

Stampedo insjadera u Sudnicu Jedan?

Author: IWPR
ICTY

Dan 143-144

Protiv Miloševića ja svedočio još jedan osumnjičenik za učešće u 'zajedničkom kriminalnom poduhvatu' etničkog čišćenja delova Hrvatske i Bosne i Hercegovine. General Aleksandar Vasiljević je bio šef kontraobaveštajne službe JNA za vreme rata u Hrvatskoj. Prvi osumnjičeni učesnik zajedničkog kriminalnog poduhvata koje je svedočio protiv Miloševića bio je Milan Babić, nekadašnji predsednik Republike Srpska Krajina (RSK). Svedočanstvo Generala Vasiljevića bilo je podjednako pogubno za Miloševića kao i Babićevo. General je potvrdio Babićevu tvrdnju da su hrvatski Srbi bili u Srbiji naoružani i obučavani za rat, i to pod Miloševićevim pokroviteljstvom, a da su oficiri JNA bili postavljeni da komanduju jedinicama Teritorijalne odbrane (TO), a kasnije i Armije RSK-a. General je rekao da je od polovine 1992 do kraja rata, u lokalnim srpskim armijama u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini služilo 13,000 oficira JNA.

Miloševićeva odbrana u delu optužnice koji se odnosi na Hrvatsku je, u osnovi, da Srbija nije bila u ratu sa Hrvatskom, i da zato on, kao predsednik republike, nije u tom ratu igrao nikakvu ulogu. General Vasiljević je ovo opovrgao, i dodao da je upravo zbog toga što je Milošević u javnosti insistirao na ovom stavu, u Srbiji bio slab odziv na pozive za mobilizaciju. Bez obzira na to šta je bio glavni razlog, JNA nije uspela da okupi dovoljno vojnika da ostvari tri osnovna cilja u Hrvatskoj: da razdvoji zaraćene snage, da zaštiti vojnike i imovinu JNA koji su bili blokirani u kasarnama i da zaštiti ugroženo stanovništvo. Ovaj poslednji cilj je u septembru 1991 bio preimenovan u 'zaštitu ugroženih Srba' na Baniji, Lici i Kordunu.

Već 1990 je srpska služba državne bezbednosti poslala Franka Simatovića 'Frenkija' da obučava dobrovoljce u Krajini. Frenki je takođe naveden u optužnici protiv Miloševića kao jedan od učesnika zajedničkog kriminalnog poduhvata. Rane 1991, DB Srbije je iz Australije vratio Dragana Vasiljkovića zvanog 'kapetan Dragan'. Vasiljkovićev vojni kamp se nalazio u Golubiću u Hrvatskoj, a slični kampovi su jedno vreme postojali i u Srbiji.

I političke stranke u Srbiji su formirale svoje paravojne jedinice. Jedna od njih bila je Srpska Radikalna Stranka Vojislava Šešelja, još jednog učesnika zajedničkog kriminalnog poduhvata. Premda ja kao šef kontraobaveštajne službe Vasiljević svakako imao pristup poverljivim informacijama, General je svoje svedočenje o Šešelju zasnovao na onome šta je ovaj rekao novinarima BBC-a za film 'Smrt Jugoslavije.' Šešelj je tada izjavio da je od njega Jovica Stanišić, tadašnji šef Službe državne bezbednosti (DB) Srbije, tražio da organizuje dobrovoljce za borbe u Slavoniji i da ih je DB naoružao. General je zaključio ovaj deo svoje izjave rečima: 'on [Šešelj] to nikada nije porekao.'

Srpski MUP je bio još jedan izvor boraca. Na sastanku u oktobru 1991 je bilo govora o tome da nema dovoljno boraca, pa je Teritorijalna odbrana Srbije ponudila da pomogne. Uskoro su jedinice TO dolazile iz Srbije da se bore u Slavoniji. General Vasiljević je tvrdio da to nije mogo da se desi bez pisanog odobrenja predsednika države, Slobodana Miloševića.

U decembru 1991, Ministar odbrane Veljko Kadijević (još jedan član ZKP-a,) je naredio da se iz Hrvatske povuku sve paravojne jedinice zato što su pljačkali po Vukovaru. Posle toga su sve jedinice osim Arkanovih Tigrova i službeno stavljene pod kontrolu JNA. Arkan je bio poseban slučaj, što se vidi i iz toga što je on smeo naoružan da uđe u zgradu Službe Državne bezbednosti Srbije u Beogradu, a General Vasiljević je morao uvek da preda pištolj na portirnici. Kada se General jednom zbog toga pobunio, bilo mu je rečeno: 'Vi niste Arkan!' Da bi priveli Tigrove pod jedinstvenu komandu, JNA je angažovala Radovana Stojičića - Badžu, koji ih je uklopio u novo-formiranu specijalnu jedinicu MUP-a Srbije.

Na kraju su sve grupe koje su ratovala u Hrvatskoj bile pod jedinstvenom komandom JNA, tvrdio je general Vasiljević, što je posebno značajno u ratno vreme. JNA je primala naređenja od Ministarstva odbrane, iznad kog je bio Generalštab; lanac komande je dalje vodio do Predsedništva Jugoslavije, koje se u to doba sastojalo od osam članova, od kojih su četvorica bili pod Miloševićevom kontrolom.

Tužiocima su kao dokazi da je Milošević imao direktnu kontrolu nad JNA ponudili dva pisma. Jedno je bilo od Milana Martića, ministra unutrašnjih poslova RSK, koje je uputio Miloševiću, tadašnjem predsedniku Srbije, 9.6.1993. U pismu Martić traži od Miloševića da 'upotrebi svoj autoritet i položaj' da obezbedi da im stigne obećana municija, rezervni delovi i oficiri JNA koje su iz RSK tražili. Takođe predlaže da u beogradskom večernjem Dnevniku bude više priloga iz RSK. General Vasiljević je objasnio po čemu je ovo pismo značajno: 'Bilo bi normalno da se Martić .. u vezi problema sa JNA obratio predsedniku Jugoslavije. Ako se obratio Miloševiću .. to znači da je verovao da se obraća osobi koja ima stvarni uticaj i koja može da izda naređenje preko Generalštaba da se njegovom zahtevu udovolji.' Martić je takođe naveden kao jedan od pripadnika zajedničkog kriminalnog poduhvata. Protiv njega je podignuta optužnica i čeka suđenje pred Međunarodnim sudom.

Drugo pismo je od Gorana Hadžića, predsednika RSK, upućeno Miloševiću 24.06.1993. 'Dragi Predsedniče: Skrećem Vam pažnju na probleme koje nismo uspeli da rešimo samo i koji predstavljaju hitne probleme Armije RSK.' Problemi se odnose na opremu, tehničko održavanje oružja i opreme, i pomanjkanje municije. Hadžić u pismu od Miloševića 'moli da upotrebi svoj autoritet da deluje kod Generalštaba da se ovaj zahtev odobri.' Kada je tužilac Džefri Najs pitao generala da li bi njegov komentar ovog pisma bio u osnovi isti kao ranije citirani komentar Martićevog pisma, dobio je potvrđan odgovor.

Tužilac je ponudio dodatne dokumente iz kojh se vidi da je JNA pomagala i snabdevala snage krajinskih Srba, i da su oficiri JNA koji su služili u TO RSK i dalje bili na platnom spisku JNA. Izneli su zatim i dokument iz MUP-a Srbije sa instrukcijama njihovoj specijalnoj jedinici koja se bornila u RSK o tome šta da se radi sa ukradenom robom.

Dokazi protiv Miloševića se gomilaju. Ako misli da se ozbiljno suprotstavi navodima svedoka, Milošević će morati da uradi mnogo više nego samo da ponavlja da je on bio predsednik Srbije a da Srbija nije bila u ratu. Njegovi lični napadi na svedoke su sve manje efikasni, čak i pred domaćom publikom, jer svedoci koji su bili na visokom položajima pokazuju dokumente kojima potkrepljuju svoje tvrdnje. Sve je teže Miloševiću da tvrdi da je ovo suđenje celom srpskom narodu, kada protiv njega svedoče Srbi koji su nekada bili njegovi najbliži saveznici. Ako domaća publika počne da obraća pažnju, neće moći a da ne vidi da je optužen samo Milošević, i to za ono šta je uradio u njihovo ime njihovoj nekadašnjoj domovini.

Bilo je i onih koji nisu bili uz njega, kao što se jasno videlo iz Vasiljevićevih reči. Problem slabog odaziva na mobilizaciju je mučio srpsku stranu tokom celog rata u Hrvatskoj. Mladići se nisu odazivali na pozive za mobilizaciju, a na frontu su dezerterstva bila česta. JNA je morala sve više da se oslanja na dobrovoljce, uključujući i kriminalce puštene iz zatvora po Srbiji (po rečima ranijeg svedoka). Malo se govorilo o ovom obliku otpora koji su pružile hiljade srpskih mladića. Verovatno je bilo mnogo razloga zašto su mladi ljudi odbijali da se bore, ali po tome koliko ih je bilo se vidi da dobar deo stanovništva nije verovao u opravdanost Miloševićevih ratova. Umesto da preispitaju svoju politiku, međutim, Milošević i njegovi kolege u zajedničkom kriminalnom poduhvatu su izvukli talog društva da se za njih bori. Premda se kriminalcima u srpskim redovima ne mogu pripisati svi zločini na ratištu, njihovo prisustvo je verovatno doprinelo da je rat u Hrvatskoj bio tako krvav. Cilj zajedničkog kriminalnog poduhvata bio je zločin protiv čovečnosti, nasilno uklanjanje ne-srpskog stanovništva sa jedne trećine teritorije Hrvatske, na bilo koji način.

Tužiocu tvrde da je barem 16 ljudi bilo uključeno u zajednički kriminalni poduhvat u kome su stradale hiljade hrvatskih građana. Protiv samo trojice su podignute javne optužnice, uključujući Miloševića i Arkana, koji je u međuvremenu ubijen. Milan Martić se predao u maju 2002. i čeka suđenje. Dvojica su do sada već svedočili protiv Miloševića. Trenutno na suđenja čeka još 27 optuženih, a predviđa se da će Sud da zaključi sve istrage u sledećih par godina i da zatvori vrata 2008. Još 23 optužena su još na slobodi. Stoga je verovatno da će Međunarodni sud vrlo pažljivo da bira kome će još da sudi. To je sigurno jasno onima čija su imena spomenuta uz Miloševića, a protiv kojih još nisu podignute optužnice. Nekima od njih će sigurno da padne na pamet da bi im se možda isplatilo da ponude svoje svedočenje Sudu, a za uzvrat da izbegnu da se njima sudi, barem pred ovom institucijom. Možda predstoji stampedo insajdera u sudnicu broj jedan!?

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/stampedo-insjadera-u-sudnicu-jedan>